

„Communicating Religion“: Patnáctá konference Evropské asociace pro studium náboženství

MATOUŠ VENCÁLEK

Každoroční konference Evropské asociace pro studium náboženství (European Association for the Study of Religions – EASR), která byla jako obvykle rovněž zvláštní konferencí Mezinárodní asociace pro dějiny náboženství (International Association for the History of Religions), se tentokrát konala ve dnech 18. až 21. září 2017 v belgické Lovani. Na úvod je nutno pochválit právě výběr místa konference – Lovaň je nádherným historickým univerzitním městem, navíc křížovatkou kultur. S překrásným prostředím města naneštěstí kontrastovalo místo konání samotné konference – lékařská fakulta umístěná v kampusu Gasthuisberg – které procházelo po dobu konání rekonstrukcí a stavební práce probíhaly i v jeho nejbližším okolí, což působilo poněkud rušivě. Dalším drobným nedostatkem bylo nepříliš zvládnuté informování o změnách v programu – ty sice byly dostupné na internetu, avšak jednoduchá informační tabule na recepci (nebo, pokud tam nějaká byla, lépe umístěná) by mnohým ušetřila zmatené přebíhání mezi popřehazovanými panely.

Téma letošní konference bylo jako obvykle poměrně široké: „Communicating Religion“. To umožnilo velké rozpětí témat jednotlivých příspěvků, kterých se sešly více než čtyři stovky a byly rozděleny do celkem sto sedmi panelů. Úvod konference byl pojat poměrně minimalisticky – obzvláště v porovnání s minulým ročníkem, jenž proběhl v Helsinkách a byl zahájen šamanským rituálem a folklorním koncertem, působilo stručné úvodní slovo a uvítání organizátory trochu stroze, na druhou stranu, podstatný je přece jen obsah samotné konference. Po úvodu proslovil první klíčovou přednášku Guy Stroumsa, jenž se zabýval vývojem náboženství v pozdním starověku. Na jeho přednášku pak navázaly první dvě sady dvanácti paralelních panelů. Úsměv mezi účastníky konference vyvolávaly poněkud neobvyklé časové dotace jednotlivých příspěvků, jako například 22 minut na příspěvek a 8 minut na diskusi. Na závěr prvního dne konference byla pro účastníky připravena uvítací recepce, která poskytla příjemný prostor pro neformální setkání mezi starými známými i navázání nových kontaktů a také občerstvení zahrnující vybrané speciality.

Klíčovou přednášku druhého dne proslovil historik náboženství Jan N. Bremmer, který se věnoval náboženské edukaci ve starověku. Témata ná-

boženského vzdělávání a vzdělávání o náboženství se ostatně táhla jako červená nit velkým množstvím příspěvků během celé konference. Při pauze na oběd, jenž byl podáván přímo ve fakultní kantýně, se projevil další drobný organizační nedostatek v podobě nepřilíh dobře zvládnutého nepoch- několika stovek akademiků, a tedy nekonečné fronty. V dalších dnech byl problém vyřešen tak, že namísto vydávání teplých jídel bylo účastníkům konference vyhrazeno celé jedno patro kantýny, kde byly na stolech nachystány talíře se studenou kuchyní. Nutno dodat, že podle reakcí, které jsem zachytil, ne každý toto řešení vzhledem k ceně konference uvítal. Večerní program druhého dne pak patřil generálnímu shromáždění EASR, jehož ústředním bodem byla, vedle více méně technických záležitostí, debata nad nedávno založenou „konkurenční“ organizací European Academy of Religion. Výsledek debaty se dá stručně shrnout slovním spojením „smíření se“ (avšak nikoli „usmíření se“).

Třetí den opět nabídl množství zajímavých paralelních panelů, mezi kterými bylo, jak už to na takto velkých konferencích bývá, obtížné vybírat. Příspěvky pokrývaly nepřeberné množství přístupů – od historického, antropologického a etnografického přes sociologický a psychologický až ke kognitivnímu – a nejrůznější tradice a kultury od pravěku po současnost. Jako třetí klíčová přednášející vystoupila Ann Tavesová a mezi účastníky vyvolala poměrně bouřlivé diskuse. Její přednáška se opět věnovala tématu vzdělávání o náboženství, Tavesová v ní navrhla nahradit koncept náboženství konceptem světonázorů, který považuje za inkluzivnější. Její argumentace však pro mnohé nebyla dostatečně přesvědčivá, jak ukázala závěrečná diskuse i další debaty při následné přestávce – jakkoliv je používání konceptu světových náboženství ve výuce, vůči čemuž se vymezovala především, skutečně problematické, nebylo z jejího příspěvku zřetelné, jak tyto problémy vyřeší nahrazení konceptu světových náboženství konceptem světonázorů. Kritika se na Tavesovou snesla také proto, že sama při výuce koncept světových náboženství stále užívá. Večer pak patřil konferenční večeři, která se odehrávala v hlavní budově Katolické univerzity Lovan v centru města.

Poslední den konference přinesl kromě další řady zajímavých panelů a příspěvků také poslední klíčovou přednášku, tentokrát od švédské badatelky Jenny Berglundové, jež se opět věnovala náboženské edukaci, konkrétně islámskému vzdělávání ve vybraných evropských zemích. Poslední panel konference, kterého jsem se účastnil, se věnoval náboženství a médiím, především tzv. novým médiím. Příspěvky pojednávaly například o aktivitě náboženských společností a jejich představitelů na sociálních sítích, a tedy o nových způsobech evangelizace a proselytismu, ale třeba také o mediální a veřejné percepci hidžábu jako součásti pracovní unifor-

my v některých profesích ve Finsku. Následná debata se poněkud protáhla, protože jsme promeškali slavnostní zakončení konference.

Patnáctá konference EASR opět ukázala, jak široce rozkročeným oborem religionistika je a že ačkoliv takto velké konference neposkytují ideální prostor pro interakce mezi badateli ve specifických subdisciplínách, dokáží rozšiřovat obzory a umožňují navazovat kontakty pro spolupráci mezi vědci, kteří by se za jiných okolností nejspíše nesetkali. Na závěr se sluší připomenout, že příští, již šestnáctá, konference EASR (a zvláštní konference IAHR) se uskuteční 17. až 21. června 2018 ve švýcarském Bernu a bude zaštitěna tématem „Multiple Religious Identities – Individuals, Communities, Traditions“.